РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу: „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
"LIBERTY"
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок, 23-го цьвітня 1918. Ч. 48. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, April 23, 1918. No. 48.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У БИТВІ З НІМЦЯМИ.

Мирові переговори між Україною і Москвою мають розпочати ся в Курску.

Українсько-німецькі війска заняли міста Мелітополь і Перекоп в таврійській ґубернії.

Причиною погромів на Україні було ворожe становище Жидів проти українського правительства.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918, as required by the Act of October 6, 1917).

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ УКРАЇНОЮ І МОСКВОЮ.

Українці згодили ся на мирове предложене Москалів.

АМСТЕРДАМ, 20. цьвітня. — **Телеграма з Киева, яка надійшла дорогою через Берлін, доносить, ЩО В СЕРЕДУ ПРАВИТЕЛЬСТВО РОСІЙСЬКИХ НАРОДНИХ КОМІСАРІВ ЗРОБИЛО МИРОВЕ ПРЕДЛОЖЕНЕ УКРАЇНСЬКОМУ КАБІНЕТОВИ МІНІСТРІВ ТА ЩО УКРАЇНСЬКИЙ КАБІНЕТ ЗГОДИВ СЯ РОЗПОЧАТИ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ.**

Українці вислали до Москви окремого післанця з нотою, в якій формально заявили, що приймають предложене в справі мира.

МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ ВІДБУДУТЬ СЯ В КУРСКУ.

Савет протестує проти жадань України щодо Вороніжчини.

МОСКВА, 14. цьвітня. (Телеграма спізнена). — **Конґрес робітничих і салдатських депутатів вороніжської ґубернії вніс протест проти жаданя Української Центральної Ради, яка домагаєть ся влученя до України чотирох повітів сеї ґубернії.**

Конґрес заявив, що сі повіти ріжнять ся під зглядом політичним, економічним, і етноґрафічним та що насильне прилучене їх принесло би шкроду інтересам населеня.

ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ НА ПОЛУДНЕВІЙ УКРАЇНІ.

Українсько-німецькі війска заняли Мелітополь.

ЛОНДОН, 19. цьвітня. — **Німецький урядовий звіт з Берліна доносить, що німецько- українські війска заняли Мелітополь і війшли на кримський півостров. Наступ на Україні відбувають ся дальше.**

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„На Україні занято міста, Чаплинка і Мелітополь, в таврійській ґубернії".

(**Місто Мелітополь** лежить у східній части таврійської ґубернії; **вона числить** около 15.000 мешканців. Місто Чаплинка лежить на північ від Перекопа, куди веде головний шлях на кримський півостров).

Дорога на Крим стоїть отвором.

БЕРЛІН, 21. цьвітня. — Німецький головний штаб оголосив слідуючий звіт про воєнні операції на Україні:

„По зломаню опору неприятеля коло Перекопа (150 миль на полудневий схід від Одеси) і Кабака наші війска отворили собі дорогу на Крим".

Різня в Херсоні.

МОСКВА, 14. цьвітня. (Телеграма спізнена). — **В Херсоні по уступленю німецьких військ прийшло до заворушеня, серед якого жовніри вимордували офіцирів і місцеву буржуазію.**

Небаром однак опісля німецькі війска поновно заняли місто.

Турецькі воєнні кораблі в Одесі.

Вісти доносять, що **до Одеси прибув турецький воєнний кружляк, Гаміджіє, і два торпедовці. В місті панує спокій.**

Нові заворушеня в Донщині.

В Донщині мало прийти до нової боротьби між війсками ґен. Корнілова а війсками савета.

Ростів над Доном находить ся в руках анархістів.

В Новочеркаску бувші кримінальні вязні почали допускати ся ріжних злочинів. Їх розігнано доперва при помочи машинових крісів.

ПРОТИУКРАЇНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПОЛЯКІВ В ХОЛМЩИНІ.

ВАШІНҐТОН, 21. цьвітня. — **Польський інформаційний** комітет в Льозани (в Швайцарії) доносить:

„В холмській провінції, яку центральні держави пробували на мирових переговорах в Берестю Литовськім приділити до України, населене поставило собі за задачу дати до пізнаня, що населене є польське. В столиці сеї ґубернії видано наліпки на вікна і на двері з написею: „Дім польської родини". В Красноставі селяне відбули масове віче на ринку і зложили торжественну присягу перед сьвященником, що вони ніколи не згодять ся, щоби ся польська земля прийшла під власть України.

„В Холмі в салі ратуша відбуло ся велике протестаційне віче. Однак австрійські військові власти видали дуже строгі зарядженя, щоби запобігти патріотичним демонстраціям. Компанія угорських жовнірів обсадила ратуш, а всі прочі будинки, які займали польські організації, окружила жандармерія. На улицях уставлено патрулі, а на важнійших місцях також машинові кріси.

„Дня 24. лютого проголошено в місті стан облоги (воєнний стан) і заборонено відбувати всякі збори і наради. Місто виглядає як військовий табор".

ПОГРОМИ ЖИДІВ НА УКРАЇНІ.

Їх причиною є ворожe становище Жидів супроти Української Центральної Ради.

АМСТЕРДАМ, 20. цьвітня. — Жидівське кореспонденційне бюро доносить, що від часу, коли Німці прибули на Україну, **українське правительство змінило свою політику супроти Жидів, уневажняючи всі обітниці, зроблені жидівському народови. Причиною такого становища Українців,** доносить дальше бюро, **є почасти те, що в Українській Центральній Раді ані один жидівський голос не впав за потвердженем мирового договору України з центральними державами і за відокремленем України від Росії.**

Жиди на Україні, як доносять вісти, мали утворити свою власну народну раду, яка складаєть ся з 126 членів.

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ХВИЛЕВА ТИШИНА НА БОЄВІМ ФРОНТІ.

ЛОНДОН, 21. цьвітня. — Урядовий звіт англійської головної кватири у Франції звучить:

„В околиці Робек прийшло вчера до місцевої битви, яка взяла для нас корисний оборот. Наші війска прогнали неприятеля з деяких передних окопів. Неприятельська артилерія була на сім боєвім фронті досить чинна.

„Поза перестрілку артилерії, яка відбувала ся з обох сторін на ріжних місцях боєвого фронту, нинішний день проминув на англійськім боєвім фронті розмірно спокійно.

(В урядовім звіті з попереднего дня подано, що причиною хвилевого застою у воєнних операціях на сім фронті є непогода, яка триває вже від кількох днів і робить **неможливим переводжене** воєнних операцій на більші розміри).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА У БИТВІ З НІМЦЯМИ.

ПАРИЖ, 21. цьвітня. — Французький **урядовий звіт** доносить:

„На лівім березі ріки Авр та на боєвім фронті між Мондідіє і Нойон відбуваєть ся оживлена перестрілка артилерії.

„Напади Німців в околиці міста Ремс зістав відбитий.

„Битва в околиці Сешпрей тривала через цілу ніч. Французькі війска відзискали весь утрачений терен.

„Американські війска, які брали участь в тій битві, відбили також сильний напад німецьких військ".

АМЕРИКАНЦІ ВІДЗИСКАЛИ ВТРАЧЕНІ СТАНОВИЩА.

Німці полонили 183 Американців і здобули 25 машинових крісів.

ЛОНДОН, 21. цьвітня. — У вчерашній битві на північний схід від Туль (на захід від Вердену), в якій зі сторони Німців взяло участь 1.200 добровольців, вдало ся їм вдерти на 1¼ милі в глиб американських окопів. **Але Американці перевели відтак протинаступ і відзискали всі втрачені окопи.**

Німці у своїм урядовім звіті доносять, що підчас сеї битви полонили 183 Американців, між ними 5 офіцирів, і здобули 25 машинових крісів.

У звіті говорить ся дальше, що німецькі жовніри „повернули відтак назад на свої становища".

Німецький урядовий звіт звучить:

„Між ріками, Оаз і Мозель, саксонські батальони перевели напад на становища американських військ в околиці Сешпрей. Вони взяли приступом перші окопи і посунули ся два кільометри наперед. Протинапади відбито.

„В ночи наші війска, знищивши неприятельські окопи, повернули назад на свої становища. Втрати Американців були незвичайно тяжкі. 183 жовнірів, між тими 5 офіцирів, взято в полон. Також здобуто 25 машинових крісів".

НАДІЮТЬ СЯ НОВОГО НАСТУПУ НІМЦІВ.

Новий наступ буде сильнійший ніж оба попередні.

ВАШІНҐТОН, 21. цьвітня. — **Військові знавці в департаменті війни у Вашінґтоні висказують переконане, що в недалекім часі Німці переведуть новий наступ проти аліянтів у Франції на случай, коли би теперішний наступ в напрямі каналу закінчив ся невдачою.**

„**Дивлячи ся зі ширшої точки** на загальне воєнне положене на заході, — говорить ся у тижневім звіті департаменту війни — не можна припускати, що здержане наступу неприятеля означує конець його наступу.

„**Є богато признак, що неприятель є приготовлений на случай цілковитої невдачі в теперішнім наступі перевести більший і сильнійший наступ ніж були оба попередні".**

Три ріжні можливости.

ПАРИЖ, 20. цьвітня. — Французькі критики є гадки, що битва находить ся в такій стадії, що можна поставити три ріжні заключеня.

Перше: Німецькій армії може пощастити ся переломити боєвий фронт на полудневий захід від Іпру в напрямі каналу. Се було би незвичайно тяжким ударом для аліянтів з огляду на загрожене англійської комунікації і пристаний над каналом.

Друге: Є можливість, що Німців удасть ся задержати на боєвім фронті коло Іпру, де вони заплатили тяжкими жертвами за свої дотеперішні успіхи.

Трете: Німці можуть розпочати новий наступ в зовсім іншій части боєвого фронту, що після гадки французьких знавців, можна би вважати доказом, що Ґінденбурґ потерпів невдачу в обох наступах, коло Амену і Іпру, та що всі втрати німецької армії не принесли користи.

У Франції.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Бомбардоване Парижа.

ПАРИЖ, 21. цьвітня. — **Бомбардоване Парижа далекострільними гарматами піднято нині наново.**

Звіт виказує, що від 23. марта, то є від першого дня, коли Німці розпочали бомбардоване Парижа, бомбардоване відбувало ся через 17 днів. **В тім часі було 118 осіб убитих і 230 ранених.**

(Підчас бомбардованя Парижа в 1871 році Німці уживали до сього 9 батерій. Бомбардоване тривало тоді від 5. січня до 27. січня 1871 р.; число жертв виносило 105 в убитих і 369 в ранених).

Місто Ремс в руїнах.

ПАРИЖ, 19. цьвітня. — **Місто Ремс, яке від тижня стоїть в огни, представляє нині купу тліючих руїн.**

В протягу минувшого тижня Німці віддали поверх 100.000 стрілів в середину міста, як се доносить кореспондент часописи „Матен". Полумінь горіючих будинків було видно на 60 до 70 миль довкруги.

Серед великих куп румовища деякі улиці пропали без сліду. Зі старинних будинків на „Пляс Рояль" і на ринку остали лише купи попелу.

Зі склепіня славної ремської катедри випадає один камінь за другим і небаром з цілої церкви остане ся хиба західний фронт і стовпи. Гранати все ще падуть в околиці церкви.

Помимо страшного бомбардованя міста находить ся в нім ще і доси около 40 людий з нариської огневої сторожі, які роблять зусиля виратувати бодай движиме майно мешканців.

Перед війною місто Ремс числило поверх 100.000 мешканців. Підчас першого наступу на Париж Німці мали місто Ремс через кілька днів у своїх руках. По битві над Марною Німці мусіли відступити, опорожнюючи також і місто Ремс. Однак новий боєвий фронт був лише на кілька миль віддалений від міста, яке стало предметом майже постійного бомбардованя зі сторони Німців.

Перед кількома місяцями місто Ремс числило 18.000 мешканців. В останнім часі французькі військові власти зарядили цілковите опорожнене міста з цивільного населеня.

В Німеччині.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Кабінетова кріза в Німеччині.

АМСТЕРДАМ, 21. цьвітня. — Берлінська часопись „Берзен Цайтунґ" доносить, що помимо всяких заперечень треба надіяти ся, **що др. Кільман в короткім часі уступить зі становища міністра заграничних справ.** Між кандидатами на його наслідника згадуєть ся імена д-ра Карла Гельферіха і адмірала Гінце, посла в Норвеґії.

Також ходить чутка про близке уступлене німецького канцлера ґр. Гертлінґа.

(Др. Карло Гельферіх був давнійше заступником німецького канцлера).

В РОСІЇ:

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Заворушеня в Москві.

МОСКВА, 14. цьвітня. (Телеграма спізнена). — Війска са-

(Продовжене на стор. 5-ій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
NICHOLAS D. WELYCHKO, Assistant editor.

ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Справа „Великої Польщі" і Галичини.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

Нюйорські часописи помістили отсю вістку з Відня (імовірно за якоюсь газетою з Европи):

Відень, дня 16. лютого. — Безвпинно грізне становище Поляків спричинило, що в правлячих кругах центральних держав настала зміна щодо плянів на будуче. Гадку про „австро-польську розвязку" треба вже уважати за покинену. Польща, яка є неприхильною для центральних держав і клонить ся в сторону аліянтів, не дістане оружа в руки. Треба не допустити до можливости, аби нової Росії не опанували які підступні гадки про провід в будучности, та аби вона разом з Чехами не вела великочеської політики в Австро-Угорщині. Самостійні републики: Ліфляндія, Естонія, Литва і Україна, котрі навязали приязні зносини з центральними державами, імовірно відітнуть зовсім Польщу від Росії. Є гадка також про стратегічне забезпеченє на лінії Висла-Нарва.

Справа злученя „конгресової" Польщі (сеї, що була під Росією) **із західною Галичиною також пропала.** Як би галицькі Поляки схотіли перейти до ворожої державі опозиції, **то найдеть ся на се рада через зміну виборчої реформи в Галичині, де доси Поляки були упривілеєні. На будуче підпору для австрійського правительства створили би Українці і Жиди.**

Граф Чернін хоче твердо держатись „австро-польської розвязки", але він в Австрії за свою політику майже сам один, відокремлений (тепер він вже уступив і пішов на італійський фронт яко офіцир), так що, о скільки не настане яка зміна в останній хвилі, цілу польсько-австрійську комбінацію треба вважати пропавшою.

З уваги на се не може тепер бути бесіди про „середну Европу" в такім понятю, як се передше представляло ся.

Австрійський президент міністрів др. Зайдлер відбував учера дальші наради з провідниками партій (імовірно — парляментарних клюбів).

Вчера пополудни зібрала ся парляментарна комісія польського „кола", радити над внесенями, які мають бути нині (дня 16. лютого с. р.) предложені на засіданю палати послів. Яке велике ще є розворушенє серед Поляків, вказує се, що бувший міністер зелізниць, др. Станислав Гломбінський, віддав свій командорський хрест ордену Леопольда і зрік ся титулу тайного радника. Є чутки, що також инші радикальні (!) посли з польського „кола" мають пійти за його прикладом.

* * *

„Австрійсько-польська розвязка" польської справи — значить така розвязка, до якої австрія і Поляки стреміли від пів столітя, — **се є побудоване великої Польщі під Австрією або при Австрії.**

До того стреміла передвсім польська шляхта, а підпирала її в тих стремлінях австрійська пануюча фамілія Габсбургів. Така „австрійсько-польська" розвязка для обох тих сторін, що торгували між собою протягом пів столітя, була би дуже корисна. **Польська шляхта під опікою Габсбургів була би забезпечена у своїм пануваню у „великій Польщі", себто на землях польських, українських, білоруських і литовських,** а знова Габсбурги за свою поміч могли би числити на вірність і на поміч тої шляхотської „великої Польщі" для Австро-Угорщини, а властиво для себе і панующої верстви — проти поневолених народів в Австро-Угорщині. Одним словом — **кати з „великої Польщі" і кати з „великої Австро-Угорщини"** (були плини побільшити її в теперішній війні) **получили би ся для оборони власних інтересів, а проти поневолених народів в обох тих „великих" державах.**

Цілому тому плянови про „австрійсько-польську розвязку" підходить передвсім німецький інтерес.

Німеччина має у себе понад 3 міліони Поляків, яких хоче винародовити, аби польські землі раз на все остали ся при ній. Длятого Німеччина не желає собі „великої Польщі", бо така Польща була би для неї небезпечна. Вона годить ся тілько на як найменьшу Польщу і то, до певної міри, під своєю контролею, аби вона для неї була як найменьше небезпечна.

Се може не подобалось Габсбургам і німецькій шляхті в Австрії, мадярській в Угорщині, а особливо шляхті польській, але тепер, коли Австро-Угорщина є насмницею Німеччини (є у неї в довгах, а Німеччина плянує ще більше її економічно поневолити), політику диктує Німеччина, а не Австро-Угорщина і Польща, а властиво пануючі верстви в тих краях.

Се, що є некорисне для Габсбургів та для шляхти німецької, мадярської і польської, **є приємно корисне — для Українців, Білорусинів і Литовців, бо та шляхотська „велика Польща", яка мала би повстати яко вислід „австрійсько-польської розвязки" теперішної воєнної політики, мала би поневолити значну часть України, Білоруси і цілу Литву.**

З уваги на те сї три народи радо привитають упадок „австрійсько-польської розвязки", отже упадок пляну „великої Польщі", тої „великої Польщі", яка тому 146 літ упала власне через свою „величину"; через те, що та шляхотська Польща розтягала своє панованє над другими народами, а тимчасом навіть у себе дома не потрафила удержати ладу.

„Велика Польща" — се була неволя міліонів кількох народів. Упадок тої Польщі — се упадок неволі.

Виглядало би, що небезпека польська для України, Білоруси і Литви покищо усунена, одначе крім небезпеки польської є ще й инші небезпеки для тих народів, а особливо німецька, перед якою **український нарід може охоронитись тільки внутрішною силою і союзом з другими народними републиками, як: московська, білоруська, кавказька, сибірська.**

Отже задача української політики мусить звернутись в тім напрямі.

* * *

Другою цікавою річю в повисшій вістці **є справа Галичини.**

Говорить ся там, що західна (польська) часть Галичини не буде злучена з Польщею, а останеть ся при Австрії. Се вказувало би, що і східна Галичина та північна Буковина не буде також віддана Україні, але останеть ся теж при Австрії.

Се, впрочім, виходить з берестейського договору. Однак перед заключенєм того договору (при кінці минулого року) мав сказати бувший австро-угорський міністер заграничних справ граф Оттокар Чернін в австрійській делеґації, що в найблизшій будучині мала би бути утворена **українська самоуправна провінція** в межах Австрії, з українських земель Галичини і Буковини, а тимчасом повисша вістка, яка появилась вже в тиждень по заключеню берестейського мира, представляє справу инакше. Виходило би, після тої вістки, що Галичина остала би дальше нерозділеною, але на случай, як би Поляки горожились, то австрійське правительство готове — для свого ратунку — признати також **рівне** право виборче до парляменту у Відни Українцям і Жидам.

Остає виглядало би сповненє австрійської обітниці, тої обітниці, яка ніколи не сповняла ся, коли ходило о справедливість для українського народу.

Лише Поляків страшать, що Україні дістануть рівне право, а про український провінцію вже й не згадуть ся.

Але австрійські правителі перечислють ся, коли рахують на покорнє Українців, хоч би не була утворена самоуправна українська провінція зі східної Галичини і північної Буковини. Се є мінімальне домаганє українського народу, від якого він не відступить ані на хвилю. Не відступить, поки сього права для свого народу не здобуде, хоч би і найзавзятійшою боротьбою.

А як здобуде, то знати-ме, що не обіцянки сповнились, але боротьба осягнула успіх.

Смерть о. Івана Констанкевича.

о. Іван Х. Констанкевич.

Минулої пятниці (19. с. м.), о годині 11.20 перед полуднем помер у Мак Чонк, Па., в домі своєї дочки довголітний парох української громади в Шамокін, Па., о. Іван Хризостом Констанкевич.

Покійний занедужав був ще минулої осени, але довший час не піддавав ся недузі і сповняв совісно свої душпастирські обовязки, доки було можна. Остатню Службу Божу відправив дня 6. січня б. р. (неділя перед Рідвом, Святий Вечер), і, після того виїхав до звісної „пенсильванійської Швайцарії", місточка Мак Чонк, де в домі своєї улюбленої дочки піддав ся основному лїченю. Якийсь час здавало ся, що хорий прийде до здоровля, але коли до цукрової недуги нирок прилучила ся ще й сильна перестуда, лікарі почали тратити надію. Хорий не вірив також у своє видужанє, тож два тижні перед смертю запросив до себе свого довголітного приятеля, адміністратора гр.-кат. церкви для Угрорусинів о. Г. Мартяка, котрий хорого висповідав і засмотрив на дорогу вічности Найсвятійшими Дарами.

Печалива дочка Покійного робила, що тілько було в її силі, аби вратувати дорогого батькови житє, але всі труди і заходи показали ся безуспішні. Він умер на руках своєї донечки Галі, в присутности зятя і о. Н. Підгорецького, що був одним з найближчих приятелів померлого. „Яке житє, така смерть" — каже наша приповідка. У тім випадку ся приповідка сповнила ся дословно: о. Іван Констанкевич провадив житє дуже спокійне і тихе і такою спокійною та тихою була його смерть. Праведному праведна смерть.

Небіщик оставив на письмі свій тестамент, датований 1. марта 1915 року. В справі свого похорону Покійний написав ось-такі виразні застереження: Перший раз мають ся задзвонити по смерти, другий раз підчас виносу тіла з дому, третій раз підчас виносу тіла з церкви. Убрати тіло: звичайна реверенда (бл. п. о. Констанкевич мав високі крилошанські відзнаки, але їх ніколи не носив), власний епитрахиль і зелізний хрестик в руку. На трумні хрестик і лиш дві свічки. В церкві трумна мусить бути замкнена. Похоронні богослуженя: один священик має відправити лише тиху Службу Божу і саму тільки панахиду; жадних инших богослужень не має ся правити; жадних проповідий не має ся говорити над тілом ані в хаті, ані в церкви, ані на цвинтари. Жадних цьвітів, жадних вінців, ані на трумну ані коло трумни не купувати і не класти, ані від нікого не приняти. Трумна має бути як найтаніша — не висше 30 долярів. Памятника на гробі не треба, лише простий деревляний хрест. Братство св. Кирила і Методія*) платить на похорон (100 долярів), а решту платять діти. Діти мають дати по 100 долярів на два леґати до епископського ординаріяту, аби відправляли ся що року дві заупокійні Служби Божі: 11. січня за жінку Неонїлю, а в день його смерти за цілу родину. Похорон має відбути ся третого дня по смерти. Тіло мають ся похоронити на цвинтари в Мак Чонк, побіч внука Кароля.

На случай невиконаня своєї останної волі Покійний грозить своїм дітям відмовленєм вітцівського благословенства.

Тлінні останки Покійного привезено зелізницею до Шамокін в суботу, о годині 12.45 пополудни. Вірні парохіяни вийшли на стацію, зняли з поїзду трумну свого улюбленого пароха і занесли її на приходство, де вона переночувала. На другий день (в неділю) о 8-мій годині рано занесено Покійника до церкви, де о. Н. Підгорецький відправив тиху Службу Божу і панахиду. Підчас панахиди співав дуже гарно, дуже гармонійно і дуже зворушаючо місцевий український хор під управою свого спосібного і працьовитого учителя, п. Василя Савицького. По тім скромнім богослуженю перенесено тіло Покійного на зелізничий дворець і о годині 11.43 перед полуднем поїзд відвіз Його до Мак Чонк.

На похороні Покійного були: син Михайло, дочка Єлена зі своїм мужом Іваном Вайсером і батько жінки Мих. Констанкевича. Від Українського Народного Союза були в депутації: К. Кирчів, С. Ядловський і О. Стеткевич. Окрім місцевих приятелів і знакомих Покійного було ще богато людий з околиці, котрі случайно довідали ся про смерть шамокінського пароха, бо бл. п. о. Констанкевич наказував, аби на його похорон нікого не запрошувати і про сей похорон нічого публично не оголошувати.

На руки о. Підгорецького прийшло кілька телєграм з кондоленціями для родини. Від адміністратора гр.-кат. церкви, Впр. о. П. Понятишина, прийшла ось-така депеша: „Дуже жалую, що не можу бути присутний на похороні бл. п. о. Констанкевича. Складаю усім щиру й сердечну кондоленцію. Ми стратили ревного священика, доброго патріота і приятеля. — о. Понятишин".

* * *

Бл. п. о. Іван Хризостом Констанкевич родив ся дня 10. червня 1859 р. у Мшанні, повіту Кросно (Галичина), де його батько Михайло був священиком. Народну школу скінчив у Перемишли, а ґімназію і університет у Львові. По укінченю богословських студий оженив ся з Неонїлею Конко, а тайну священства дістав з рук епископа Ступницького в Перемишли. Після того він був один рік при війску, а відтак став духовним сотрудником в місті Ярославі. Небавом австрійське міністерство війни іменувало його війсковим капеляном 20-го полку піхоти з ранґою капітана. По скінченю 3-літньої війскової служби обняв парохію в Лалині і перебув там 8 літ. Там умерла його жінка, лишивши йому двоє маленьких сиріт: старшу дівчинку і молодшого хлопчика. В Лалині він дістав від шамокінських громадян письмо з просьбою, щоби прибув до Америки і обняв у них парохію. Забравши з собою обоє сиротят, повдовілий священик сів на корабель і 30. цьвітня 1893 року приїхав до Злучених Держав. Обовязки пароха в Шамокін обняв зараз на другий день, 1. мая 1893 року, і від того часу трудив ся ревно для своєї громади і для своєї суспільности взагалі безмала 25 років.

Діти і внуки Покійного, його парохіяни, його чисельні знакомі і приятелі, Український Народний Союз і ціла американська Україна понесли з приводу смерти бл. п. о. Констанкевича величезну і невіджалувану страту. Се дасть ся оцінити щойно тоді, коли розберетъ ся бодай загально цілу діяльність Покійного. Постараємо ся зробити се у слідуючім числі, а покищо в імени нашої орґанізації, котрої він був основателем і першим головним секретарем, і в імени нашої часописи, котрої редактором він був у найтяжших для неї часах, кидаємо на могилу великого Покійника жменю землиці з бажанєм, аби вона була йому пером і аби память його не затерла ся ніколи між тими, для котрих він ціле своє житє щиро і ревно трудив ся.

Опечаленій родині, Синови, Донці і Внукам складаємо своє щире й сердечне співчутє і просимо Бога, щоби Він допоміг їм перенести і переболіти ту велику і тяжку втрату, яку вони понесли через смерть свого найдорожчого батька і діда, свого найлїпшого опікуна і приятеля.

*) Братство св. Кирила і Методія, котрого бл. п. о. Констанкевич був членом, се найстарше шамокінське братство, яке дало почин до заснованя нашого Українського Народного Союза.

Значінє банків для кооперації.

Кооперація, як головний будівничий нового економічного ладу примушений працювати в рамках і законах сучасного капіталістичного ладу, повинна використати для своєї мети всю силу сих законів. Насамперед вона повинна шанувати головний чинник того ладу — капітал. Капітал кредитовий, капітал торговельний, капітал промисловий повинні поступити на службу кооперації і творити її волю.

Длятого кооперація мусить стягати до себе гроші і утворювати для своїх потреб кредитові заведеня такогосамого значіня, яке мають в сучаснім економічнім житю комерційні банки. Се значінє надзвичайно велике. От як характеризує їх ролю в народнім господарстві проф. А. Яснопольський:

„Комерційні банки стоять у самім осередку сучасного економічного житя; справедливійше сказати — на його чолі. Їх функція — концентрувати, орґанізувати і направляти грошевий капітал туди, де з пасивного (лежачого) він стає активним (ділянним). А се є основа, провідна капіталістична функція, що дає житє всьому".

Вони, сі банки, „заняли центральну позицію, яка панує над усім капіталістичним світом". Оттак наприклад в торговлі банки „раніще відгравали пасивну ролю, не виявляли власного почину, а задовіляли тільки ті вимоги, з якими звертали ся до них торговці, яко власники вексельного матеріялу", тобто банки обмежували свою ділкість тим, що дисконтували векслі, просто позичали гроші тому, хто приходив до них. Нині-ж банки проявляють більше активности, більше почину. Найбільше се помітно в міжнародній торговлі: там вони беруть активну, ділкну участь в розширеню торговельних операцій, за допомогою тих всіх відділів та нових банків, які вони закладають по иньших державах, за морем і в кольоніях. Се-ж саме можна по части помітити і на внутрішній торговлі, де банки розвивають торговельні операції за свій кошт з найріжнороднійшим крамом.

А ще більший вплив банків на сучасне економічне житє виявляєть ся з відношеня між ними і промисловостю.

Банки не тільки кредитують промислові заведеня грішми для біжучих короткочасових оборотів (таке кредитоване промисловости по сути не відріжняєть ся від звичайного кредитованя товарної торговлі), але достарчають промисловости під формою короткочасового сучасного кредиту довгочасовий кредит, даючи гроші в основний капітал підприємства. Се примушує банки інтересувати ся самою орґанізацією підприємства, брати в ній участь і встановляти свій догляд над заведенєм. Більше-ж сього вони заінтересовані в сім, щоб ті підприємства, в які вони вмістили свої гроші, обєднували ся в „картелї" та „трости", щоби забезпечити себе від банкротованя. Отже банки помітно впливають на промисловість в напрямі „картелюваня" її в тих галузах, в яких вони найбільше заінтересовані. (Картелї — се союзи підприємств фабрик одної галузи промислу, пр. зеліза, що мають на меті не допускати до конкуренції, реґулювати ціну на даний товар, пр. зелізо, і т. д.). Таким чином банки являють ся одним з головних чинників розвою промисловости.

Отож хоч „сучасні промислові картелї і трости мають величезну силу, але якими-б дужими вони не були, провідна роля остаєть ся за тими капіталістичними орґанізаціями, котрі порядкують громадським капіталом в його грошевій формі" — тобто за банками. Оттаке величезне значінє мають банки в сучаснім економічнім житю. Кооперація, починаючи в боротьбі з капіталізмом будоване нового ладу і намагаючись длятого шанувати капітал, повинна закладати для своїх потреб такі банки; такісамі по силі, але не такі по складі і по завданях. Її банки повинні бути банками **кооперативними.** Вони зміцнять кооперацію і дадуть їй можність впливати із свого боку на торговлю і промисловість **в напрямі їх кооператизації,** тобто в тім напрямі, щоб виробництво й поділ продуктів були поставлені на основі кооперативного принципу, який служить дверима до соціялістичного ладу.

(„Наша Спілка").

З Галичини через Україну до Петербурга.

Під таким заголовком поміщена була в петроградській газеті „Нашъ Вѣкъ" (давнійша „Рѣчь") з 22. грудня (4. січня) слідуюча інтересна допись:

Наш полк займає часть основної лінії у східній Галичині і розумієть ся в теперішну пору сидить даремно в окопах, бо війна вже фактично скінчена і ніхто та ніщо вже не заставить „революційну російську армію" воювати дальше. Бо в нас тепер не армія, а маса одітих в сірі шинелї людий, зібраних в одно місце.

На нашім фронті тепер дві власти: Рада і Народні Комісарі. Кого признає фронт? Я позволю собі сказати, що нікого. Як по всій Росії, так і в нашій части нема ніякої власти і про якийсь послух для когось не може бути навіть мови.

Жиємо, як Бог на душу положить і „самоуправляємо ся" при помочи команданта полку та полкового комітету, які, я се підчеркую, працюють дуже дружно і солідарно. Українська Рада кличе нас до себе, Криленко — до себе, а ми, як нерішуча молодиця, не знаємо, за ким іти.

Нудота, лїнь, ні про що не хочеть ся думати і так привикли нічого не робити, що зовсім не хочемо звязувати свою судьбу ні з Радою, ні з Криленком, Я виїхав з полку в той час, коли ще все не було рішене, що і як буде з нашим фронтом. Одно було ясно, що в полку повна однодушність щодо питаня про внутрішну боротьбу — не мішати ся в братовбийчу війну.

Ми твердо памятаємо пословицю: „Пани сварять ся, а у хлопів чуби тріщать". Нехай Рада сварить ся зі Смольним Інститутом, але російські салдати не повинні проливати братну кров. О скільки видить ся, то сей настрій, хоть і не однаково однодушно, панує у всіх полках і наші самодержці зі Смольного знають про се. Сим тільки й можна пояснити, що на внутрішний фронт посилають не салдатів, а робітників красногвардейців, нанятих за великі гроші.

У Волочисках ми чекали на поїзд цілу добу. Від поголосок ані не обігнати ся. Нас упевняли, що зелізниця коло Жмеринки розібрана, що арештують усіх військових Українців і т. д. Пасажирський рух між Києвом а Волочисками давно скінчений. Ходять тільки тягарові поїзди, що роблять по 10 верств на годину і, очевидно, возять не товари а салдатів.

За три години до відходу поїзду услужний начальник стації показав мені, які вагони відійдуть і я зі своїм товаришем промостив ся сяко-тако в кутку одного з холодних вагонів.

Поїзд був переповнений. В кождім вагоні було до 100 людий.

Недалеку дорогу між Волочисками а Києвом ми відбули за яких 40 годин.

Характеристично, що настрій у салдатів пригноблений, поганий. Навіть мир, довго ожиданий мир, не може розігнати в переважаючої більшости салдатів тої тривоги за найблизшу будучність, тривоги, яка постепенно обіймає цілу Росію. Салдати відчувають, що щось не так гарно, як кричать господарі нинішного положеня, але, розумієть ся, не мають спроможности зрозуміти ситуацію.

Всі готові на щось гірше, всі чекають чогось і загальне є горяче бажане, аби та каша, що зачала варити ся в Росії, зварила ся як найскорше.

Розумієть ся, що в нашім вагоні є й ідейний большевик. Він говорить много гарних річий; салдати з увагою слухали його і потакували. Большевик був дуже вдоволений, що слухачі всі його розуміють, але все те вдоволене нагло зникло, як один зі слухачів-салдатів сказав: „Так воно, так. Всіх Жидів треба передушити, як блощиці. Се правду кажуть большевики!"

Мені жаль було агітатора-большевика, як побачив в його очах переляк від слів того простого салдата. Розумієть ся, він зачав пояснити, що товариші не добре зрозуміли науку большевиків, що большевики ніколи не говорять про винищуване Жидів, що всі люди рівні і т. д.

Та все те зовсім не помогло. Салдат і подавляюча більшість його товаришів зачали спорити з агітатором большевиком і наконець вилаяли його, доказуючи, що як він обстає за Жидами, то він не большевик а провокатор.

* * *

По 40 годинах подорожи в холоднім товаровім вагоні ми прибули до столиці України, Києва.

Що гріха таїти? Треба признати ся, що ми, Росіяни, всі без виїмку, в послідні часи зовсім відвикли від порядку, чистоти й від найповседневнійшої культури. Тому, як тільки віздждаєш у Київ, мимоволї одушевляєш ся і дивуєш ся тим порядком, який там тепер панує.

Чи на довго? Не знаю і мабуть ніхто не знає, але факт остає фактом. В місті чисто, хідники позамітані, ніг пішоходці не ломлять, сніг всюди позабираний, тяжкі вози днем не їздять головними улицями і зовсім не чути тої страшної лайки, що висить у воздусі скрізь в нашім нинішнім „Петербурзі". Про харчові клопоти навіть говорити нема що. В Києві є всього, зачинаючи від мяса, сала а кінчачи прегарними тісточками та печенями. Ми вже прецінь зовсім забули печеню та торти, а в Києві в кождім ресторанті на вибір, які хто хоче. Я вже не говорю про прегарне какао, чоколяду — се ви дістанете в першій ліпшій каварні за розмірно недорогу плату.

Наприклад наводжу ціну обіду в найлучшій гостинниці „Континенталь" — щось в роді Европейської гостинниці в Петрограді — обід з пяти страв коштує там 5 рублів 75 копійок! А в нас дорозше коштує перекуска в найбруднійшій чайній. Мяса на ринку без ріжниці 1 рубель 30 копійок за фунт, сало по 2 рублї 30 коп. і т. д.

На улицях ніколи ви не стрінете салдатів, що торгують, чим хто хоче; і знов треба замітити, що між салдатами в Києві а Петербурзі велика ріжниця. Всі Українці хоть би лиш з внішної сторони дуже богато ріжнять ся від наших салдатів. Всі вони одіті після припису, всі в погонах (паролях), в защеплених шипелях і т. д. Бідні офіцири, що ідуть з фронту і спиняють ся в Києві, приневолені в Києві обовязково нашивати погони, бо на офіцира без погонів на Україні глядять дуже косо і він ризикує тим, що хтось наговорить йому якихось дурниць.

Прямо трагікомічне положене: до Києва без погонів, в Києві обовязково нашивай погони, а виїхав з Києва, знов здіймає їх. Чиста маскарада і хочеш чи не хочеш, а мусиш її відбувати!

Крім українських війск в Києві є много польських війск. Послїдні ще більше дисципліновані і всі кокетничають своїм малиновим уніформом.

Настрій в Києві незвичайно діловитий, серіозний. У всіх, починаючи з простого фіякра, а кінчаючи ославленим буржуєм, повна віра в Раду і повний спокій за вислід зачавшої ся боротьби між Українцями і большевиками. І знов скажу, що не знаю, чи на довго се, але тимчасом большевики не мають ніякого впливу в Києві і їх ніде не видно ані не чути.

Я особисто поясняю се тим, що дуже тяжко дістала ся побіда Ради над большевиками і дуже умучив ся нарід від большевицького безладя, спрокрив собі його. Прецінь у Києві були формальні битви між большевиками й Українцями зі стріляниною з гармат, з приступами і т. д.

Як тільки Рада, опираючи ся на раду салдатських депутатів — а українські салдати відносять ся до виборів сьвідомо і їх рада дійсно виражає волю гарнізону — взяла власть у свої руки та завела лад в місті, всі зітхнули спокійнійше, ціле вимучене населене пішло за Радою і різко відмежувало ся від „бунтівників", як називають большевиків у Києві. Але чого ми, російські журналісти, мусимо спеціяльно позавидувати Києвови, то положеня преси на Україні.

І „Кіевская Мысль" і Кіевлянинъ" і всі инші російські газети виходять в Києві зовсім свобідно і зовсім не находять ся під тим Дамоклевим мечем, що вже другий місяць висить над нещасною російською пресою в тій части Росії, де управляють большевики.

З політикою Рада можна спорити, можна не годити ся, але всі, хто тільки побував у Києві, мусять признати, що в тім місті можна жити спокійно, що тут дійсно є порядок і що при державній власти стоять люди, які, як видно, мають і знанє і досьвід і... чесність.

Через два дні, відітхнувши в Києві, я відправив ся на стацію, аби попасти на скорий поїзд, що відходив в 9. год. вечером до Петербурга.

Я не буду наново оповідати про ті прикрости, які мені довело ся пережити, поки ми дібрали ся до стації в Царськім Селі. „Скорий" поїзд, замісць відійти з Києва в 9. год. вечер, відійшов о 2. по півночи й ішов зі скоростию — тягарового. І не диво, бо льокомотива, що тягнула поїзд, була тягарова. Других льокомотив непопсованих нині нема.

Розумієть ся, що вагони є без туалет, бо і вікна і туалети порозбивані; в купе сиділо і стояло тринайцять осіб, а по коритари зовсім не можна було перейти. Одним словом: російськими зелізницями можна нині подорожувати тільки за кару, а хто доїде на місце призначеня живий і здоровий, повинен дати на молебень. Змучені й ослаблі приїхали ми до Петербурга, де ждало нас нове, сьвітле житє... Фіякер відразу здер з нас двайцять рублів і зачала ся та бакханалія грабіжи і безладя, серед якої ми нині жиємо в Петербурзі.

Подорожний по неволі.

Володомир Сиротенко.

ЖИВЕМ, ТЕРПІТИ ВМІЮЧИ...

(Вірш з драми „Терновий Вінок").

Живем, терпіти вміючи,
Летять за днями дні...
Не всі ми, враз радіючи,
Всьміхаємось весні.
Не всіх нас гріє сонечко,
Не всім нам тепло жить...
В одного серце тішить ся,
А в другого болить.
В одного щасте, воленька
І золото навкруг,
А в другого недоленька
І злидні і недуг...
Одному аж регочеть ся:
Кишеня не пуста,
Другому-ж їсти хочеть ся,
Та хліба не хвата.
Один, покритий славою,
Купаеть ся в добрі,
А другий спить під лавою
І гине на дворі...
А з неба ясне сонечко
Тепло своє дарить —
І хоче хоч в віконечко
Убогому сьвітить.
А ми, боротись вміючи,
Вставаймо в такі дні!
Бо ми не всі, радіючи,
Всьміхаємось весні...

Ню Йорк, 6. цьвітня 1918.

Подрібний виказ жертв з „Українського Дня“.

(Дальше).

BRESLAU & PLYMOUTH, PA.

З ПУШОК: Юлія Федаш і Юлія Роман 16.81, Анна Смолинець і Марія Палиця 12.95, Зузанна Роман 3.90, Анна Грицишин 3.58, Іван Каблаш 3.30, Марія Дмитрик 3.30, Розалія Ґула 3.26, Анна Смолинець і Марія Палиця 2.90, Андрій Пилип 2.75, Марія Леньо 2.68, Михайло Цап 2.58, Стефан Мацейко 2.54, Ольга Назарко 2.43, Дмитро Дудусь 2.40, Агафія Білецька 2.10, Михайло Копач 2.00, Михайло Біґус 1.75, Марко Поливка 1.69, Розалія Цап 1.58, Анна Стифура 1.55, Ольга Ґамівка 1.48, Павло Шкробак 1.41, Іван Поливка 1.32, Анна Білецька 1.30, Юлія Федаш 1.26, Марія Вдовяк 1.15, Ева Шмець 1.14, Юлія Ґула 1.23, Марія Пилип 1.11, Анна Венґльовська 1.10, Юлія Бацак 1.06, Анна Пацан 1.05, Ева Явиляк 1.00, Анна Зровка 1.00, Катерина Павлик 1.00, Іван Поливка 95 ц., Марія Зубик 92 ц., Іван Удич 91 ц., Зоня Данилович 90 ц., Катерина Венґльовська 85 ц., Марко Данилович 85 ц., Стефанія Ґамівка 80 ц., Ліна Роман 80 ц., Михайло Пилип 75 ц., Зофія Скрабут 75 ц., Ліда Данилович 71 ц., Стефан Лотрик 70 ц., Анна Клиса 70 ц., Іван Фромель 69 ц., Дмитро Патруляк 60 ц., Петро Дзвінчак 60 ц., Анна Леньо 60 ц., Анна Осірак 56 ц., Юлія Кулиґа 56 ц., Марія Дудусь 50 ц., Федор Мацейко 47 ц., Михайло Мацейко 42 ц., Іван Вархолик 36 ц., Анна Канура 32 ц., Катерина Тирпак 32 ц., Григорій Фіра 26 ц., Анна Рудавська 20 ц. ЦА ЛИСТУ: о. М. Данилович 25.00, складка в церкві св. Петра і Павла в Плимавт, Па. 18.03, Петро Гриценько, Петро Зелінко і Осип Леньо по 3.00, Іван Василишин, Теодор Клос, Іван Удич, Олекса Рудольф, Йосиф Ганиський і Михайло Бесіда по 2.00, Васько Оленік і Семен Поливка по 1.50, Теодор Лотрик, Андрій Леньо, Михайло Пітух, Юрій Фіра, Михайло Лебеда (стар.), Михайло Лебеда (мол.), Михайло Москаль, Антін Пех, Михайло Цап, Григорій Брелик, Антін Петрак, Дмитро Вдовяк, Василь Кучма, Сава Фромель, Григорій Зубар, Іван Бать, Ілія Дудусь, Н. Н., Ілія Дубик, Семан Гасяк, діточе тов. Пр. Діви Марії, Юрій Курятник, Петро Станінець, Іван Сивий, Дмитро Ковтало, Осип Горошко, Теодор Певняга, Дмитро Грищишин, Теодор Смолинець, Іван Мудрий, Микола Славич, Стефан Фромель, Осип Бараняк, Олекса Копач, Стефан Коцюба, Іван Копач, Дмитро Ґамівка, Андрій Пилип, Іван Оленик, Василь Пилип, Ілько Качмар, Филип Саланський, Олекса Ґула, Теодор Мусяла, Теодор Катулька, Анна Леньо, Михайло Мудрецький, Мирон Ґула, Іван Гмитрик, Василь Шкрабут, Микола Петришин, Іван Ковалик, Василь Кравець, Стефан Мандзяк, Марія Фургала, Петро Явиляк, Іван Патриляк, Семан Бацяк, Йосиф Біневич, Марія Цап, Юрко Огірко, Теодор Дадьо, Василь Брелик, Валентій Рабіцький, Анна Кучма, Іван Вус, Яким Копач, Іван Сенько, Іван Маркович, Теодор Білецький, Антін Пех, Андрій Мацепько, Андрій Поливка, Адам Савка, Максим Джутой, Филип Копач, Петро Ґула, Петро Старицун, Олекса Фартух і Джан Гол Ґріфіт по 1.00, Марія Мох, Яким Копач, Іван Андерко, Верона Лось, Стефан Борецький, Михайло Ґабор, Петро Юсик, Іван Ярощак, Іван Кость, Іван Оленик, Андрій Яворчак, Михайло Лешко, Петро Кацан, Анна Рапава, Катерина Папаровська, Ілько Ботник, Анна Джула, Кондрат Лукичок, Кирило Петрак, Василь Куч, Іван Федаш, Анна Фішер, Михайло Голінка, Антін Цимбрак, Стефан Тимцюла, Федор Кулиґа, Дмитро Калимон, Марія Барна, Атанас Калимон, Іван Мусяла, Текля Сивик, Василь Ґадомський, Стефан Пилип, Ґреґор Кутербах, Михайло Напарда, Адам Ґула, Нестор Дзвінчак, Юлія Пилип, Іван Бесіда, Максим Петрак, Михайло Коваль, Микола Мацепько, Трофим Поливка, Стефан Патиця, Дмитро Шпула, Семен Поливка, Антін Копач, Антін Вархолик, Микола Ляшко, Анна Кишенчак, Семан Каблаш, п-ні Кічура і Михайло Клиса по 50 ц., Юлія Скрябала, Стефан Фромель, Андрій Рудавський, Теодор Грицик, Іван Шмець, Дмитро Копач, Ілько Ботик, Ева Слашіна, Теодор Петрик, Андрій Ґабар, Іван Микита, Микола Федаш, Михайло Борецький, Орина Венґльовська, Анна Ґвіздош, Гелена Матовчак і Терезія Кулік по 25 ц., Адам Крук 20 ц., Михайло Онуфрієвич 15 ц. — Разом $285.08

AUBURN, N. Y.

ЗІБРАЛИ: Марія Зазуля 13.55, Марія Пищот 14.19, Марія Намісняк 8.00, Стефанія Пищот 7.81, Анна Хованець 6.58, Марія Полинська 4.05, Анна Кузів 3.40, Катерина Іваницька 3.27, Анна Намісняк 2.19, Юлія Майкович 1.35, Марія Хованець 72 ц., Зофія Кащак 2.91, Теодор Ґежа 27.49, Степан Мельник 17.59, Іван Мурника 10.95, Микола Лемко 9.56, Степан Лапай 7.28, Степан Андрашко 7.15, Михайло Ґулик 7.08, Іван Коковський 6.83, Йосиф Стець 6.58, Юрко Яката 6.34, Василь Довжицький 5.71, Семен Мриґлуд 5.27, Іван Комарницький 5.22, Юрко Фалат 4.71, Олекса Олійник 4.60, Михайло Дашівський 4.50, Іван Малиса 1.00, Олекса Пастух 4.26, Іван Ґуляк 4.27, Іван Чорній 4.13, Андрей Рочій 3.78, Семен Зиновяк 3.41, Микола Таньчак 3.78, Гр. Марків і Ґежа 2.33, Он. Барян 2.25. ЖЕРТВУВАЛИ: Братство св. Николая 10.00, о. Д. Добротвор 10.00, Семен Мельник 1.00, збірка в церкві 15.26. Разом 270.35. Розхід 5.00 — Остає $265.35

McKEESPORT, PA.

(Подрібного спису не надіслано). — Зібрано $264.91

McINTYRE, PA.

З ЛИСТ: Олекса Млиниський 9.00, Іван Голутяк Івана 8.38, Дмитро Куліковський 8.00, Онуфрій Тимчук 6.50, Петро Куліковський 6.00, Іван Голутяк Петра 5.50, Петро Барасюк 5.00, Андрій Костюк 4.65, Федор Федорук 3.50. З ПУШОК: Константин Василюк 11.50, Юрій Верний 10.00, Теодор Федорук 10.00, Микола Торбяк 9.45, Дмитро Костюк 9.20, Дмитро Мельник 9.00, Еміліян Буртик 9.00, Василь Прокопчук 8.64, Дмитро Настюк 8.20, Петро Куліковський 7.35, Михайло Стефурак 7.32, Семен Василишин 7.01, Яків Гоцуляк 6.90, Петро Михайлюк 6.46, Іван Буртик 6.40, Лазар Кузьма 6.05, Василь Василюк 6.01, Григорій Федорук 5.89, Онуфрій Коцовейчук 5.50, Андрій Настюк 5.50, Василь Підгірний 5.30, Дмитро Мучка 5.20, Семен Барасюк 4.68, Теодор Загурський 4.22, Онуфрій Тимчук 3.50, Петро Барасюк 3.50, Михайло Андрійчук 3.31, Іван Підгірний 2.30, Петро Стрілецький 2.25, Матій Мучка 2.23, Петро Буртик 1.45, Теодор Млиниський 1.20, Іван Стефурак 1.00, Дмитро Голютяк 35 ц., Анна Дептула 25 ц., Настя Лесюк 25 ц. Разом 262.90. Розхід 97 ц. — Остає.... ....$261.93

STAMFORD, CONN.

З ПУШОК: Параня Вовк 25.40, Катерина Стефанчук 21.89, Михайло Ґайовський 11.82, Юлія Кошлайчук 10.43, Стефан Мостовий 10.42, Йосиф Пригарський 9.23, Стефан Кабарич 8.63, Таня Закутницька 8.29, Петро Хома 7.74, Іван Бояновський 7.19, Анна Кузмишин 7.10, Яким Лаба 7.05, Андрій Лемешко 6.89, Сень Марущак 6.66, Іван Кресан 6.44, Іван Коба 6.34, Гринько Когут 5.96, Андрій Ласів 5.81, Стефан Коривчак 5.77, Ева Серафин 5.70, Анна Ґула 5.60, Михайло Кресан 5.57, Іван Тирчик 5.29, Катерина Стахів 4.19, Емілія Тирчик 3.63, Марія Пригарська 3.23, Ілія Терляк 2.92, Казік Берлік 2.92, Іван Городецький 2.58, Марія Заплатинська 2.28, Василь Блащук 2.27, Андрій Ковель 2.20, Параня Лісова 2.19, Микола Трач 2.10, Антін Городиський 2.10, Йосиф Хома 2.09, Анна Бойко 2.02, Анна Сливинська 1.86, Филип Оленців 1.77, Петро Паньків 1.71, Йоанна Бреля 1.67, Микола Білас 1.65, Марія Чарковська 1.55, Джесі Джолей 1.31, Марія Брени 1.23, Михайло Сливинський 89 ц., Василь Надрічний 86 ц., Микола Цуприк 81 ц., Реймонд Морісон 64 ц., Кася Тирчак 57 ц., Катерина Топольницька 42 ц. З ЛИСТ: Йосиф Хома 6.65, Анна Кузишин 4.00, Іван Кресан 3.00, Стефан Мостовий 2.00, Стефан Гурабич 2.00, Василь Блащук 2.00, Андрій Ласів 1.25, Михайло Ґайовський 1.00, Іван Коба 1.00, Йосиф Пригарський 1.00. Разом 278.72. Розхід 18.60. — Остає $260.12

AKRON, OHIO.

З ПУШОК: Н. Гавляк 17.17, М. Хребар 15.72, А. Кудера 13.06, Л. Кульчицька 10.00, С. Антонишин 7.26, К. Сивик 6.89, П. Баранецький 6.59, І. Івананіцький 6.56, Ю. Кудера 6.43, С. Трач 6.25, Ю. Сивик 6.06, Т. Галамай 6.06, Марія Пісканий 5.51, Т. Мураль 5.25, Г. Лесняк 4.60, М. Гірак 4.48, Г. Мончак 4.35, М. Ґрабовський 4.25, П. Славіч 4.00, М. Небесна 4.00, В. Чайковський 3.79, А. Сироїд 3.73, В. Поливка 3.30, В. Куцик 3.00, Т. Салагук 2.69, М. Сивик 2.20, В. Савчишин 1.45, І. Кольчицький 72 ц., в церковній гали 70 ц., М. Баворовський 52 ц., М. Кульчицький 50 ц., М. Мінько 41 ц., Кат. Демковська 5 ц., К. Цепко 85 ц. З ЛИСТ: М. Грабоський 13.80, М. Новосельський 13.10, В. Пацкань 12.60, А. Кудера 6.00, М. Мечківський 5.50, Михайло Стельмах 5.00, В. Хлиста 2.25, жертва в церкві 26.94. Разом 253.39. Розхід 4.10. — Остає $249.29

UTICA, N. Y.

З ПУШОК: Павло Михалюк 19.30, Михайло Кочинаш 16.60, Михайло Смігур 13.70, Лука Гарматюк 12.86, Теодор Талай 12.20, Дмитро Хоптяний 10.17, Юрко Лаврик 9.19, Микола Дюгів 9.06, Іван Цецелюх 8.64, Петро Камінський 8.14, Іван Захарко 7.25, Юрко Чарчук 5.74, Микола Дуда 5.50, Дмитро Звір 5.48, Катерина Насійник 5.27, Николай Грубняк 3.55, Іван Демкович 3.47, Олекса Граб 3.20, Стефанія Граб 3.20, Марія Костів 3.12, Григорій Романів 2.95, Кость Саламаха 2.79, Микола Олійник 2.48, Матвій Шанайда 2.40, Стефан Фіцик 2.08, Олекса Онишак 2.00, Юлія Гарматюк 1.27, Василь Лисогір 1.10, Михайло Диловяк 1.00, Андрій Струк 87 ц., Іван Михалюк 76 ц., Катерина Горошко 70 ц., Френк Кочинаш 48 ц., Тимко Куриця 36 ц. З ЛИСТ: Дмитро Хоптяний 11.80, Василь Лисогір 8.40, Іван Попелюк 8.25, Юрко Лаврук 6.15, Іван Костів 5.55, Василь Гречин 5.50, Микола Дуда 2.35, Лука Гарматюк 2.10, Микола Кулик 2.00, Михайло Кочинаш 2.00, Микола Олійник 1.50, Михайло Грабавий 1.50, Ілія Грубняк 1.00, Матвій Шанайда 35 ц. Разом 245.15. Розхід 2.03. — Остає $243.12

ST. JOSEPH, MO.

З ЛИСТ: Стефан Торопа 14.00, Михайло Хома 13.50, Стефан Юркевич 8.26, Василь Синайко 7.25, Михайло Дачишин 5.25. ІЗ ПУШОК зібрали: п-ні Мулік, п-ні Бурлінґтон, п-ні М. Кулак, п-на Марґарет Бер, п-на М. Айсенкоголд, п-на Е. Айсенкоголд, п-ні Роз Молус, п-ні Молус, п-на Опал Гаммаберґер, п-ни: Тереса Бажан, М. Будзиновська, М. Вітик, Йосифа Вітик, Ева Старух, Е. Кудрицька, М. Москалюк, Анна Цікали і Софія Михалюк. — Разом зібрано $221.87

COATESVILLE, PA.

З ЛИСТ: Іван Гладій і Василь Кравчук 31.28, о. Іван Велигорський і Йосиф Судчак 25.00, о. Іван Велигорський і Данило Кравчук 15.95, Василь Ставничий і Василь Бейба 14.20, Микола Федоришин і Андрій Ґаламуґа 10.42, Михайло Фенц і Андрій Максим 4.03, Михайло Перець і Михайло Штельмах 3.75. З ПУШОК: Катерина Шигінська і Катерина Федоришин 32.31, Олена Бручковська і Юстина Ковальчук 25.63, Анна Янкевич і Юзя Заплітна 16.70, Настя Навроцька і Зофія Монька 12.13, Катерина Козьмина 5.05, Розалія Янкевич і Анеля Заплітна 2.90, комітет доложив 83 ц. — Разом $216.00

PORTLAND, OREG.

З ПУШОК: Бляни Конецька (Чешка) 20.70, Анна Хорубська (Полька) 20.60, Олена Гамовська 15.94, Тесі Бубенік (Чешка) 15.17, Анна Загайко 14.27, Анна Гулац (Чешка) 12.12, Анна Антінчик 11.81, п-ні Блакар (Чешка) 11.48, Мері Косіна (Чешка) 10.28, Островська (Полька) і Юлія Островська (Полька) 8.98, Ковалевська (Полька) 4.10, Делла Гунслей 3.52, А. М. Яґельська (Полька) 3.01, Джосі Покорна (Чешка) 2.71, Кетерін Агерн (Амер.) 90 ц., Анна Пітерман (Полька) 80 ц., Вера Бравн (Амер.) 75 ц., Анна Ковалевська (Полька) 60 ц., Сісіля Шранч (Амер.) 45 ц., Розалія Ковалевська (Полька) 40 ц. З ЛИСТ: Семен Богатчук 17.65, Гавонія Пелех 15.50, Іван Ронян 10.90, Ф. Дж. Сокол від Чеських Соколів 10.00, Михайло Копчак 6.40, Михайло Гошовський 5.90, Лука Кічак 2.15, Йосиф Антінчик 1.00. Разом 228.09. Розхід 18.09. — Остає $210.00

(Дальше буде).

ПРИ ЗАБАВАХ.

На весілях, хрестинах і других забавах звичайно люди за богато їдять а наслідком сего є: нестравність, біль голови і недомагане. Тому поручае ся, щоби гості могли собі покріпити жолудок і ліпше травили поживу. З поміж всіх гірких вин найліпше є се, що вирабляє:

MICHAEL BOSAK COMPANY,
SCRANTON, PA.

Не оглядайтесь на се що часом декотрі гіркі вина є дешевші. М. Босака Лічниче Гірке Вино продає ся у фляшках по $1.00

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Сейчас потрібно 17 до 20-літного хлопця до штору ґросерійного. Українці мають першенство. Платня після угоди. Голоситись на адресу: 42—
GROCERY, c/o Svoboda,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Пошукую свого краяна ІЛЬКА ЦЯПУРИ з села Середного, пов. Калуш. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: 48
WASYL YACIW,
Box 283, Nesquehoning, Pa.

ПОТРЕБА мущин-робітників; 37 цнт. за годину а по 15-ти днях 41 цнт., вигоди мешкальні; 9 годин денно, 7 днів; заробок около $25.00 тижнево. Голоситись до агенції під ч. 643 — 8th Avenue, New York, N. Y. 48

НА ПРОДАЖ ДІМ на 6 кімнат і атик, всякі удогіднення, огрівачі, пять мінут ходу від Summit Tube Station. Ціна 3500. На легкі сплати. Голоситись під ч.
185 Van Winkle Ave., Jersey City, N.J. 47-52

ПОТРЕБА дівчини або женщини до легкої домашної обслуги при малій родині. Добра платня. Голоситись до: 47-49
ERDREICH,
48 E. 3rd St., New York, N. Y.

УКРАЇНЦІ, НАХОДЯЧІ СЯ В ІТАЛІЙСЬКІМ ПОЛОНІ, ПОШУКУЮТЬ СЛІДУЮЧИХ ОСІБ:

1) Станислав Лисак, пошукує свою стриєчну сестру Олену Лисак, доньки Федя і Марії, з Залуквн, пов. Станиславів.

2) Безручка Петро, зі Свидова, пов. Чортків, пошукує Антошка Кміть з тих самих сторін.

3) Юзда Ілько, з Біли, пов. Чортків, пошукує адреси Якова Юхима, Андрія Провального, Омеляна Гевка, Павла Провального, Грицька Баранівського і Гринька Павліна та Онуфрея Провального.

Інтересовані зволять зголоситись до адмін. „Свободи“ по листи. 47-48

Пошукую свого шваґра ФЕДЯ РОКІЦЬКОГО з села Носів, пов. Підгайці. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: 46-49
MATHIAS PANASHIY,
Box 53, Waterman, Pa., Indiana Co.

Пошукую ІВАНА ДАНИЛЯКА ГРИГОРОВА з Плешниць, Австрія. Хто би о нім знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: 46-50
WASYL LYPKAN,
107 Salem St., Boston, Mass.

В дуже важній справі пошукую своїх краянів ВАСИЛЯ ЛУЦІВ і ЙОСИФА ПАСАКАС з села Виноград лісний, повіт Товмач. Прошу голоситись особисто або листовно на адресу: 46-48
JOHN CINIAWSKI,
127—2nd St., Passaic, N. J.

Пошукую свого краяна ПЕТРА БУРТНЯКА. Мав перебувати в стейті Пенсильванії. В дуже важній справі прошу зголоситись на адресу: 39-51
PETER HAFIYCHUK,
P. O. Malcom, Iowa.

КОНКУРС.

Греко-католицька парохія в Сиракюз, Н. П., пошукує дякоучителя, щоби провадив школу, хор, уладжував представленя і концерти. Платня $60.00 місячно, а зглядно після угоди і доходи. Першенство мають нежонаті. Голоситись до уряду парохіяльного, 45-48
104 S. Wilbur Ave., Syracuse, N. Y.

Пошукую мого шваґра дочку КАТЕРИНУ ШИМАНСЬКУ зі Старих Стрілиск, повіт Бібрка; перед трома роками була на пасажі в Бруклині. Хто донесе мені, де вона тепер або сама, то красно подякую. Адресувати: 45-49
MIKE METZ (або) CZERESZEN,
1315 Parrish St., Philadelphia, Pa.

Пошукую своєї жінки ЗОФІЇ ДРУЧОК, родом з села Швертковець, пов. Заліщики. Вона має 28 літ. Дня 19. марця 1918 р. забрала троє дітий: 8-літну дочку Марію, 5-літного Стефана і 4-місячну Анну і утікла з АНДРІЄМ КОКОЛІСОМ з села Ґовело, пов. Сторожинці. Він взяв зі собою 13-літного хлопця Івана. Мають перебувати десь в Пенсильванії. Хто подасть їх адресу, дістане $25.00 нагороди. Голоситись прошу на адресу: 40-52
NICH. DRUCHOK,
Claghorn, Pa., Indiana Co.

МОЖЕ НЕ ПОДОБАЄТЬ СЯ Українцеви дещо в „Свободі“, то тоді не треба прилюдно ганьбити своеї ґазети, бо вона своя; зате добре написати до редакції, що ось то мені те а те не подобаєть ся, а рівночасно треба подбати про зріст ґазети. Коли „Свобода“ буде мати богато передплатників, тоді знайде і найліпших робітників, які вдоволять усіх читачів. І тому треба конечно приєднувати нових передплатників „Свободі“.

Що кажуть міністри нашого правительства про трету позичку свободи.

Провідною думкою членів кабінету американського правительства є то, що: як довго Німеччина не буде побита, так довго нема надії на свободу в Америці.

ROBERT LANSING.
(Міністер заграничних справ).

Злучені Держави є від року у війні. Перший ентузіязм по деклярації, що вхопимо за оруже в обороні свободи і справедливости, проминув, а його місце заняло почуте детермінації і самопосьвяти. В тім почутю республика стремить до осягненя великої задачі, наложеної війною. Нехай відповідь на заклик до третої позички свободи буде таксамо патріотичною, як на перші дві.

WILLIAM GIBBS McADOO.
(Міністер фінансів).

Найменьшим обовязком, який маємо сповнити, — а повинні сповнити його з цілою готовостию — є позичене наших гроший, кождого доляра, нашому правительству, щоби наші геройські сини мали подостатком всього, що потрібне для оборони Америки.

BENEDICT CROWELL.
(Заступник міністра війни).

Ми є сьвідомі великої задачі перед нами і віримо в побіду, але на се потрібно спільних зусиль цілого американського народу і великих видатків у людях і грошах. Чи вам приходить на думку, що було би в разі неудачі? В разі нашої програної у Франції терен війни правдоподібно переніс би ся на американську землю. Пляни наїзду і здобутя Злучених Держав находять ся в архівах німецького ґенерального штабу. Про се ми знаємо. Я поручаю вам — купуйте бонди свободи в міру вашої можности і понад можність — і памятайте, що Німеччина не видає ніяких бондів на гроші, зрабовані в підбитих народів.

JOSEPH DANIELS.
(Міністер фльоти).

Наші у боєвих окопах і на кораблях мають житє за ніщо і утримують американське мужество і геройство на найвисшім щебли. Задачею оставших в дома є жертви, жертви і жертви в цїли достави правительству средств для провадженя війни. Ніхто, що цінить свободу і любить засади, на яких оперте наше правительство, не може усунути ся від участи в третій позичці свободи, аж до остаточних границь.

THOMAS WATT GREGORY.
(Головний прокуратор).

Аби ратувати житє і свободу нашу і наших дітий, ми проти нашої волі були змушені схопити за оруже. А щоби видержати, мусимо ужити остаточних засобів усеї нашої сили. Чи наші жертви для свободи мають бути меньші ніж жертви неприятеля для деспотизму? Що нам поможе тайно схований гріш, коли будемо могли видати його лише яко невільники?

DAVID FRANKLIN HOUSTON.
(Міністер рільництва).

Коли не виграємо сеї війни, то пруська автократія все буде втручати ся в наші справи і будемо зносити тягар ненависного мілітаризму. До виграня війни потребуємо війска і гроший. Проте обовязком і повинностию кождого горожанина є взяти участь в третій позичці свободи після усеї своєї можности.

ALBERT SIDNEY BURLESON.
(Міністер почт).

Перед роком ми приняли візване до бою, кинене нам в лице Німеччиною. Війна, розпочата нашою державою, є війною за право. Ніколи не було патріотичнійшої манїфестації, як відповідь на поклик президента Вілсона до співучасти в закупні правительственних облігацій. Не знає нас той, хто каже, що наша відповідь буде значно меньшою від суми потрібної для покритя.

WILLIAM C. REDFIELD.
(Міністер торговлї).

Купно бондів свободи робить наші доми безпечнійшими, наші інтереси тривалійшими, причиняєть ся до піддержаня Америки супроти неприятеля, котрий глузує з нашої сили і уважає нас за слабих, через се, що шануємо права инших.

WILLIAM BAUCHOP WILSON.
(Міністер праці).

Трета позичка свободи є важнійшою ніж дві перші. Тамті були манїфестаціями наглого, реагуючого патріотизму і болючою наукою для ворога, що Америка буде у війні так довго, аж її нарід буде безпечний перед напором варварства, її інституції — перед нападами автократії, а всі народи на землі, включаючи і наш, будуть мати запевнену можність жити власним житєм, неумученим силою мілїтаризму. Трета позичка свободи є наче нашим першим виразним словом, голосячим сьвітови, що Америка є сталою в битві і видержить у сїй війні до кінця.

КУПУЙТЕ БОНДИ ТРЕТОЇ ПОЗИЧКИ СВОБОДИ.

В кождій українській хаті повинна знаходитись часопись „Свобода".

В Росії.

(Продовжене зі стор. 1-шої).

вета виперли з Москви анархістичні орґанізації. Члени тих орґанізацій опорожнили Москву і в місті панує вже спокій. Лише зоружені автомобілї патрулюють деякі улиці, а в палатах, в яких анархісти мали свої головні кватири, стоять на варті салдати.

З опису заворушень, які недавно мали місце в Москві, показуєть ся, що поверх 100 анархістів убито або ранено. В головних кватирах анархістів найдено великі суми гроший і богато ріжних дорогоцінних річий.

Большевицькі власти оголосили відозву, в якій взивають тих людий, котрих обрабовано, щоби вони прибули до кремлінської вязниці і розпізнавали рабівників поміж триста увязненими анархістами.

Турки зближають ся до міста Карс.

ЛОНДОН, 19. цьвітия. — **На кавкаськім фронті турецькі війска зближають ся до міста Карс,** як се доносить урядовий звіт турецького штабу зі середи.

Звіт звучить:

„Підчас здобутя пристани Батум, над Чорним морем, взято в полон 2.500 жовнірів і 600 офіцирів, між тими командanta кріпости і инших висших командантів. Воєнна добича складаєть ся з 150 гармат ріжного калїбру, значного числа льокомотив, возів і великої скількости воєнних матеріялів та поживи.

„Наші війска зближають ся до міста Карс".

Аліянти висадили війска на півострові Коля.

МОСКВА, 14. цьвітня. (Телеграма спізнена). — **Англійські і французські війска висіли в Мурманську, на північно-східнім побережу півострова Коля, щоби скріпити відділ анґлійських моряків, який висаджено ще перед кількома тижнями.**

Війска аліянтів мають на цїли, помагаючи війскам большевиків, охоронити мурманське побереже і зелїзничий шлях проти нападів війск фінського правительства.

Мурманська військова рада, під командою котрої стоять війска англійські, французькі і відділи російської „червоної сторожі", складаєть ся з трох членів: Англійця, Француза і Москаля.

(Фінські війска, одержавши поміч від Німців, перейшли границю Фінляндії і посувають ся в напрямі Мурманска, загрожуючи зелїзниці, яка веде до пристани Архангельск. Фінляндія переводить сї операції, як загально здогадують ся в загорчих цїлях. Німеччина мала приобіцяти Фінляндії здобути північні російські землї, передівсїм Архангельск, і в сей спосіб утворити Велику Фінляндію, зовсім позбавляючи Росію безпосередного доступу до моря).

ШІКАГО, ІЛЛ.

В парафії Рожд. Пр. Д. Богор. на 4952 Савт Павліна Стр., Шікаго, Ілл., буде в суботу, 27. цьвітня Богослужене рано о 8-мій, а вечером о 7-мій, а в неділю, 28. цьвітня рано о год. 8-мій і 10-тій. 48-49

В суботу, 27-го цьвітня буду сповідати цілий день.

Свящ. Вол. Обушкевич.

КОЛИ КОМУ ТЯЖКО намовити несьвідомого Українця до читаня своєї ґазети, то се не повинно знеохочувати чесних Українців від дальшої аґітації. А от редактори не знеохочують ся писати, хоч часто за їх працю їх ще й лають. Спільна праця всїх людий доброї волї мусить колись увінчати ся успіхом. Тому намовляйте кождого до передплати на „Свободу".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Всі нації беруть участь у третій позичці свободи.

Як велику симпатію має правительство серед народних мас видно з того, що в кампанії за третою позичкою свободи беруть участь всі нації. Навіть іміґранти, які родили ся у ворожих державах: Німеччині, Австро-Угорщині, Болгарії і Туреччині, ведуть при помочи своїх ґазет і комітетів сильну аґітацію за позичкою свободи. Понад сорок національностий аґітує, продає і купує бонди третої позички свободи. Рух за піддержанем американського правительства у війні з Німеччиною і Австро-Угорщиною — великий. Одна вашінґтонська телеграма з 19. цьвітня говорить, що крім англійських ґазет, видну і діяльну участь беруть часописи німецькі, мадярські, болгарські, турецькі, француські, голяндські, данські, норвежські, шведські, фінляндські, айриш[?]ські, литовські, українські, чеські, словацькі, московські, польські, хінські, японські, жидівські, арабські, румунські, грецькі, еспанські і много инших. Взагалі тутешні уродженці радіють, що чужинці, яких вони щиро приняли до свого краю, так сердечно помагають сій державі у провадженю війни. А правительство по просту не може зійти з дива, що чужинці, в серцях котрих все звичайно є инші ідеали ніж у тутешних уродженців, так горячо підпирають великі ідеали, за які борють ся тепер Злучені Держави. Є случаї, які сьвідчать, що чужинці горячійше відізвали ся на поклик в справі закупна бондів третої позички свободи ніж тутешні уродженці. Так приміром міста Ню Йорк, Шікаґо, Бостон, Балтімор, де чужинецький елемент є в більшости, все пропорціонально стоять висше від тих міст, де перевисшає елемент американський. За такий примір може послужити маленька місцевість Стендиш, недалеко Плетсбурґа в нюйорськім стейті. В тій місцевости є 300 душ населеня, виключно чужинецького, а вони закупили бондів на суму 37.000 долярів, або шість рази більше ніж мали закупити. У Балтімор чужинці закупили бондів третої позички свободи на суму 1,125.000 долярів. У Шікаґо є комітет, який репрезентує 31 національностий, і протягом одного тижня він розпродав бондів третої позички свободи на суму 5,000.000 долярів. — Українці беруть в сій кампанії також визначну участь. В деяких більших містах (о скільки знаємо, то у Філядельфії і Скрентоні) вони позасновували свої власні комітети для продажи бондів третої позички свободи, а в у великих і меньших вони мають своїх представників у загальних чужинецький комітетах.

Дезорґанізація почти.

Банкирі, купці, промисловці і торговці з цілої держави приготовляють ся в найблизшім часі — як доносить нюйорський недільний „Ворлд" — внести перед конґрес скаргу на міністерство почт і зажадати як найскоршого розслідженя справи, чому почта під теперішну пору так нереґулярно доставляє всякі посилки. Тисячі осіб з цілої держави мають предложити свої скарги, в яких мають доказати, що деякі опізнені посилки спричинили їм великі шкоди.

В Шікаґо заарештовано 27-літного Альберта Гількенса, який сказав одній знакомій женщині, що він підложить бомбу під Білий Дім, яка пірве президента Вілсона на дрібні кусники.

Еліяс Ґрейсели, фармер в Толідо, Огайо, пішов на 13 літ до арешту у федеральній вязници в Атланта, Джорджія, за се, що грозив житю президента Вілсона. Слідство виказало, що Ґрейсели був душею проґерманських демонстрацій у своїм повіті.

Катерина Фінлей в Ст. Луіс, Мізури, звязавши свої діти шнурками і закнеблювавши їм уста, хотіла всіх їх убити. Вона великим ножем рубала голови дітий, і так убила двоє, а двоє тяжко поранила. Дітий забрано до шпиталю, а матір до дому божевільних.

Чарлє Чаплін, славний фільмовий комедіянт, зістав асентированний до американської армії і правдоподібно в червни буде покликаний до служби.

Кримінал за виборчі надужитя.

Злучені Держави не Австрія, де виборчим спекулянтам дають до помочи жандармерію і війско. Тут за виборчі надужитя тяжко карають, а про се нехай послужить останний вислід судового процесу проти спекулянтів при осінних міських виборах в Ню Йорку. На лаві обжалуваних було 60 осіб. Найвисший суд дослідив, що обжалувані, які були виборчими інспекторами, при численю голосів позакрадали тисячі голосів на користь бувшого посадника (майора) Ню Йорку Івана Пуррой Мічеля, а на некористь прочих кандидатів — теперішного посадника Івана Гайлена, соціялістичного кандидата Морріса Гідквіта і републиканського кандидата Віліяма Беннетта. Із 60 обжалуваних чотирох засуджено на 6 місяців криміналу, трох на 5 місяців, одного на 4 місяці, двох на 3 місяці, а пятьдесятьох на 1 місяць. Крім сих є ще два, які тепер служать при війску. Суд заявив, що їх будеть ся судити по війні. Суд не згодив ся замінити кримінал на грошеву кару.

Заповідає, що сей рік буде дуже зливний.

А. Дж. Де Вое, астроном з Гекенсек, Н. Дж., каже, що біжучий рік буде дуже мокрий. Се він заповідає на основі свого нового винаходу, який уможливляє меньше-більше предсказати погоду на цілих 80 літ наперед. Він вже старає ся о патент для свого нового винаходу, після котрого кождий письменний чоловік буде міг знати в головнійших подробицях стан погоди на 80 літ наперед. На просьбу інтересованих Де Вое сказав, що в слідуючих днях наступить нова буря з дощем і сніговицею, а відтак кілька днів буде зимно. Буря буде тривати три дні, а по 25-тім цьвітня сонце буде гріти, небо буде голубе, а температура буде неодностайна аж до липня. Де Вое радить, аби кождий задержав свій зимовий капелюх, бо в маю він може ще придати ся. Коли його спитали, який в сім році буде урожай на бросквині („пічес"), Де Вое відповів, що дуже поганий, бо 15 степенів морозу нищить всі бросквині. Найгірший урожай бросквинь буде в стейті Ню Джерзи.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Огневі комісарі з Ню Йорку, Бостону, Филядельфії, Балтимор і Джерзи Сіти, заалярмовані великим браком фаерманів, рішили вислати делеґацю до президента Вілсона і просити, аби фаерманів увільнити від військової служби. Нюйорський огневий комісар Дженан каже, що ситуація є дуже грізна. При першім асентирунку до війска забрано 300 фаерманів, при другім правдоподібно вийде 1.400, а всіх фаерманів у Ню Йорку є тепер 3.853. Огневий комісар Дженан жадає, щоби від війска звільнити тих фаерманів, що мають один або більше літ практики, а не як доси звільняють лише тих, що мають три роки практики.

Поліція в Кемден, Н. Дж., вратувала від погрому Росіянина Михайла Візанського, Австрійця Івана Радовського, і Німця Ганса Шпіґеля, які ворожо висказали ся про трету позичку свободи. Робітники були би їх злінчували, але поліція прибула в сам час на поміч.

В Ню Йорку заперестала виходити від минувшої неділі німецька часопись „Ню Йоркер Дайтшес Журналь," видавана Американцем, Віліямом Рандольфом Герстом „королем" американських ґазет. Часопись мала понад 35.000 передплатників.— У кінцевій заяві видавництва сеї часописи говорить ся, що ся часопись, яка була призначена для ширеня американських ідеалів між Німцями, звиваючи своє видавництво, сповняє свою найпатріотичнійшу задачу супроти сеї держави.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Міністер фльоти Даніельс поручив корабельним сьвященикам цензурувати корабельну бібліотеку і рішати, який має бути характер книжок для жовнірів морської армії.

Під ч. 39 Пальметто улиці в Брукліні, Н. Й., живе Анна Лявдердорф, яка є матерію двайцятьох дітий, з котрих 17 жиє.

Стейтова комісія осьвіти в Ню Джерзи не приняла резолюції, щоби зі шкіл примусово усунути научанє німецької мови, натомісць згодила ся всюди, де можливо, заступати її еспанською мовою.

Женщинам в Пенсильванії заборонено по фабриках працювати по 10-тій годині в ночи.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Забив чоловіка і кинув до керниці.

Вінніпеґська поліція арештувала Ю. Станька за замордоване свого працьодавця Михайла Меровського, фармера з Елстов, Саск. По замордованю Станько вкинув тіло Меровського в керницю, щоби закрити сліди злочину. Ціла ся погана подія скоїла ся в понеділок (1. цьвітня), в Елстов, Саск., недалеко від міста Саскатун, якої сьвідком було троє молодих дівчат, доньок замордованого, котрих убійник примусив погрозами й обіцянками до мовчанки. Станько, забравши всі гроші і вартісні річи з хати замордованого, приїхав враз з трома дівчатами до Вінніпеґу в вівторок (2. цьвітня.) в ночи. Прибувши до Вінніпеґу, ладив ся виїхати до Злучених Держав а з місцевими людьми робив „угоду", щоби заопікували ся дітьми. Якимсь трафом до сього бордінґгавзу прийшов студент адвокатури Ізраїл Ресік, який в поговірці про діти заввважав щось в непорядку і запросив Станька піти з ним на поліцію, та там полагодити справу з дітьми. Найстарша дівчинка має 16 літ, друга 13, а наймолодша 9-літна. Прибувши на поліцію, Станька зачали випитувати про його присутність з чужими дівчатами в Вінніпеґу. На поліції сейчас пізнали, що тут криєсь щось незвичайного. Підчас бесіди до суду прибули також дівчата, які непокоїлись довшою неприсутностию; їх також зачали випитувати; по кількох питанях найстарша дівчинка виговорила все про страшний злочин над їх батьком. З оповіданя виснилось, що Станько робив в Меровського яко нанятий робітник. Батько недавно покинув фарму коло Елстов й переніс ся до дому в границях місточка Елстов. В хаті мав готівки 1200 долярів. В понеділок в ночи (1. цьвітня) Станько війшов до кімнати старого, позамикавши передтим всі двері дому, і почав бити Меровського в голову молотком. Дівчата пробудились й підбігли до дверий, заглядаючи через шпари, що такого діеть ся. Їх очам представив ся страшний вид, як їх батька, котрий мав 70 літ, добиває молотком Станько. Дівчата перестрашили ся й побігли до других дверий, щоби дістати ся на двір й закликати людий на поміч, однак двері були замкнені. Не видячи иншого ратунку, кричали через двері до Станька, щоби він лишив їх тата; але безуспішно. По кількох мінутах Станько виволік тіло Меровського на долину, а відтак на двір. Дівчата підбігли до вікна, де побачили, як Станько вкинув батька до керниці. Сейчас потім Станько вернув ся до хати, позбирав всі гроші, які були в хаті, загрожуючи дітям, щоби мовчали. Відтак взяв їх з собою на трен й приїхав з ними до Вінніпеґу. Прибувши до Вінніпеґу, Станько тимчасово примістив їх в бордінґгавзі, лагодячи ся сам виїхати до Злучених Держав. Щоби дівчата мовчали, найстаршій дівчині Катрі дав 100 долярів, а другим покупив убраня й евілерські дрібнички. Коли вже хотів виїзджати до Стейтів, між Станьком, а господарем „бордінґгавзу" зайшла суперечка що до гроший, які Станькови „мав дати в переховок Меровський". Господар сказав, щоби він сі гроші лишив для дітий. Підчас бесіди навинув ся Ресік, який й запровадив Станька до корту, не маючи понятя, що за злочин криєсь поза цілою сею справою з грішми й дівчатами. В середу (10. цьвітня) арештовано Еміля Рочняка, який взяв від Станька 500 долярів з 1200, які Станько зрабував в хаті Меровського. Рочнякови закидають, що він представив себе перед Станьком за адвоката й поліційного урядника та в сей спосіб вимантив 500 долярів. Станько каже, що Меровського забив через те, що він дуже часто бив свої діти, як був пяним. Дівчата сему заперечують. Їх матір номерла тому сім літ. Зі Саскатуну прибула поліція і забрала його враз з дівчатами до Саскатуну. — („Український Голос").

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 22, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Віліям Джеймс Булл, юнійний посол в англійськім парляменті, заявив, що він задумав внести в палаті послів резолюцію поширити війскову службу на незамужних женщин між 19. і за роком житя. Вони мали би примусово працювати при роботі, конечній для провадженя війни.

День 12. жовтня буде в Еспанії всенародним сьвятом в честь Христофа Колюмба, який в 1492 році відкрив для Европи новий сьвіт — Америку.

77-літний Юрій Клеменсо, премієр Франції, явив ся у свого лікаря, аби сей збадав стан його здоровля. „Скажи мені правду, — просив Клеменсо лікаря — чи я прожию ще шість місяців?" На се лікар відповів: „Пане, прожиєш ще довше". „Жити шість місяців довше — се для мене досить" — заявив Клеменсо.

Больо Паша німецький шпигун у Франції, зістав розстріляний в середу (17. цьвітня 1918 р.) рано.